

CABOUR

DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)
den 30 april 1998 *

I mål C-230/96,

angående en begäran enligt artikel 177 i EG-fördraget, från Cour d'appel de Douai (Frankrike), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Cabour SA och Nord Distribution Automobile SA

och

Arnor "SOCO" SARL,

i närvaro av: **Automobiles Peugeot SA och Automobiles Citroën SA,**

angående tolkningen av artikel 85.1 i EG-fördraget samt vissa bestämmelser i kommissionens förordning (EEG) nr 123/85 av den 12 december 1984 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av försäljnings- och serviceavtal för motorfordon (EGT L 15, 1985, s. 16) och kommissionens förordning (EG) nr 1475/95 av den 28 juni 1995 (EGT L 145, s. 25),

meddelar

* Rättegångsspråk: franska.

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden H. Ragnemalm och domarna R. Schintgen (referent), G. F. Mancini, P. J. G. Kapteyn och G. Hirsch,

generaladvokat: G. Tesauro,
justitiesekreterare: avdelningsdirektören D. Louterman-Hubeau,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

- Arnor "SOCO" SARL, genom advokaterna Henri-Patrick Bednarski, Lille, Pierre Demolin och Yves Brulard, Mons och Paris, och advokaten Miguel Troncoso Ferrer, Bryssel och Pamplona,
- Automobiles Peugeot SA och Automobiles Citroën SA, genom advokaterna Xavier de Roux och Marie-Pia Hutin, Paris, och advokaten Jacques Loesch, Luxemburg,
- Frankrikes regering, genom Catherine de Salins, sous-directeur, utrikesministeriets rättsavdelning, och Régine Loosli-Surrans, chargé de mission, samma avdelning, båda i egenskap av ombud,
- Europeiska gemenskapernas kommission, genom Francisco Enrique González Diaz, rättstjänsten, och Guy Charrier, nationell tjänsteman med förordnande vid denna tjänst, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden har avgivits vid sammanträdet den 25 september 1997 av: Arnor "SOCO" SARL, Automobiles Peugeot SA och Automobiles Citroën SA, Frankrikes regering och kommissionen,

och efter att den 16 december 1997 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Cour d'appel de Douai har genom beslut av den 20 juni 1996, som inkom till domstolens kansli den 8 juli 1996, i enlighet med artikel 177 i EG-fördraget ställt tre frågor om tolkningen av artikel 85.1 i EG-fördraget samt vissa bestämmelser i kommissionens förordning (EEG) nr 123/85 av den 12 december 1984 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av försäljnings- och serviceavtal för motorfordon (EGT L 15, s. 16; svensk specialutgåva, område 8, volym 1, s. 56) och kommissionens förordning (EG) nr 1475/95 av den 28 juni 1995 (EGT L 145, s. 25).
- 2 Frågorna har uppkommit i samband med en talan om illojal konkurrens som väckts av Cabour SA (nedan kallat Cabour) och Nord Distribution Automobile SA (nedan kallat Nord Distribution Automobile), med stöd av Automobiles Peugeot SA (nedan kallat Peugeot) och Automobiles Citroën SA (nedan kallat Citroën), mot Arnor "SOCO" SARL (nedan kallat Arnor).

Målet vid den nationella domstolen

- 3 Cabour och Nord Distribution Automobile är ensamåterförsäljare för bilmärkena Citroën respektive Peugeot i Douai. Eftersom Cabour och Nord Distribution

Automobile ansåg att Arnor, som inte tillhörde någon biltillverkares säljorganisation, hade gjort sig skyldigt till illojal konkurrens och olaglig och vilseledande reklam genom att också sälja nya motorfordon av dessa märken, väckte de talan vid Tribunal de commerce de Douai och yrkade därvid att Arnor skulle förpliktas att till dem erlægga skadestånd och förbjudas att fortsätta sin verksamhet.

- 4 Genom dom av den 16 juni 1994 ogillade Tribunal de commerce de Douai talan av kärandena i målet vid den nationella domstolen med motiveringen att Citroëns och Peugeotts avtal om ensamåterförsäljning var oförenliga med förordning nr 123/85 och därför inte kunde åberopas gentemot Arnor.
- 5 Cabour och Nord Distribution Automobile överklagade denna dom och hävdade därvid att de handlingar utgörande illojal konkurrens som Arnor påstods ha gjort sig skyldigt till kunde beläggas med påföljd enligt nationell rätt.
- 6 Arnor invände härvid att talan om illojal konkurrens skulle ogillas eftersom återförsäljarbolagen inte hade visat att deras säljorganisation var rättsenlig enligt gemenskapsrätten.
- 7 Eftersom Cour d'appel de Douai ansåg att lösningen av den tvist som var anhängig där var beroende av en tolkning av gemenskapsrätten, beslutade den att vilande-förklara målet och ställa EG-domstolen följande frågor i en begäran om förhandsavgörande:

"1) Kan kommissionens förordning (EEG) nr 123/85 av den 12 december 1984 om tillämpning av artikel 85.3 i EEG-fördraget tolkas på så sätt att ett avtal

om ensamåterförsäljning genom vilket en biltillverkare knyts till en återförsäljare omfattas av undantaget enligt artikel 1 i förordningen, när det i avtalet

- a) inte närmare anges de 'sakliga grunder' som avses i artikel 5.2.1 a och 5.2.1. b och 5.3 i denna förordning,

- b) inte ges någon möjlighet för återförsäljaren att sälja nya motorfordon som andra än tillverkaren erbjuder sig att leverera, även om det sker i lokaler som är skilda från dem som används för försäljning av varor som omfattas av avtalet — om det inte visas att det finns någon saklig grund för detta som inte förelåg vid avtalets ingående — och detta avtalsvillkor skall bedömas mot bakgrund av tolkningen av bestämmelserna i artiklarna 3.3 och 5.2 i förordningen,

- c) föreskrivs ett försäljningsmål enligt vilket återförsäljaren åtar sig att göra sitt bästa för att under varje årlig period sälja ett visst antal av de av avtalet omfattade fordonen, vilket — om inte parterna har kommit överens om antalet i avtalet — fastställs av tillverkaren på grundval av prognoser eller kriterier som fastställts i avtalet, och när det i avtalet anges att om inte 90 procent av 7/11 av försäljningsmålet har uppnåtts den 31 augusti under den pågående perioden och om 'marknadsandelen' för de fordon som omfattas av avtalet inom det avtalade området vid en bedömning den 31 juli under den pågående årliga perioden är 15—45 procent — beroende på områdets geografiska läge — lägre än samma fordons nationella marknadsandel, kan tillverkaren med 3 eller 6 månaders varsel ändra det avtalade området och/eller återkalla återförsäljarens ensamrätt till etablering eller häva återförsäljaravtalet, och dessa avtalsvillkor skall bedömas mot bakgrund av tolkningen av bestämmelserna i artiklarna 4.1.3 och 5.2.2 samt 5.2.3 i förordningen?

- 2) Kan kommissionens förordning (EG) nr 1475/95 av den 28 juni 1995, som ersätter ovannämnda förordning nr 123/85, tolkas på så sätt att ett avtal om ensamåterförsäljning, vilket innehåller sådana avtalsvillkor som de som nämns ovan under 1.2 och 1.3, omfattas av undantaget enligt artikel 1 i förordningen, med hänsyn till bestämmelserna i artikel 3.3 och artikel 4.1.3 i förordning nr 1475/95 jämförda med artikel 5.2.2 och 5.2.3 samt 5.3?

- 3) Om förordning nr 123/85 och förordning nr 1475/95 inte kan tolkas så, att det enligt dessa ges undantag för sådana återförsäljaravtal som beskrivits ovan i punkt 1 och 2, skall artikel 85.1 i EEG-fördraget då tolkas på så sätt att en biltillverkares exklusiva säljorganisation, som beträffande en medlemsstats hela territorium är uppbyggt av sådana återförsäljaravtal, omfattas av förbudet i denna artikel?"

Tillämpliga bestämmelser

- 8 Enligt artikel 1 i förordning nr 123/85, liksom enligt artikel 1 i förordning nr 1475/95, som ersatte förordning nr 123/85 från och med den 1 oktober 1995, medges undantag från förbudet i artikel 85.1 i fördraget för sådana avtal som innebär att en leverantör överlåter uppgiften att inom ett angivet område främja försäljningen av de varor som omfattas av avtalet åt en godkänd återförsäljare och enligt vilka leverantören förbinder sig att inom detta område leverera fordon och reservdelar endast till denne återförsäljare.

- 9 Enligt artikel 3.3 i förordning nr 123/85 gäller undantaget enligt fördragets artikel 85 även om den skyldighet som avses i artikel 1 kombineras med en skyldighet för återförsäljaren "att varken sälja nya motorfordon som konkurrerar med de varor som omfattas av avtalet eller i de lokaler som används för försäljning av

varor som omfattas av avtalet sälja andra nya motorfordon än de som tillverkaren erbjuder sig att leverera”.

10 I artikel 4.1.3 i samma förordning föreskrivs att undantaget gäller oavsett om återförsäljaren har ålagts skyldigheten ”att inom det avtalade området och inom en viss tidsperiod eftersträva att sälja den minimikvantitet av de varor som omfattas av avtalet som bestäms enligt avtal mellan parterna eller, om inget sådant avtal föreligger, som bestäms av leverantören på grundval av beräkningar av återförsäljarens avsättningsmöjligheter”.

11 Artikel 5.2, 5.3 och 5.4 i förordning nr 123/85 har följande lydelse:

”2. Om återförsäljaren ... har åtagit sig att förbättra distributions- och servicestrukturen, gäller undantaget enligt artikel 3.3 och 3.5 skyldigheten att inte sälja andra nya motorfordon än de som omfattas av avtalsprogrammet eller att inte göra sådana fordon till föremål för ett försäljnings- och serviceavtal, under förutsättning att

1) parterna avtalar

a) att leverantören skall befria återförsäljaren från de skyldigheter som anges i artikel 3.3 och 3.5, om återförsäljaren visar att det finns saklig grund för detta,

b) att leverantören förbehåller sig rätten att träffa försäljnings- och serviceavtal för de varor som omfattas av avtalet med angivna andra företag inom det avtalade området eller att ändra det avtalade området endast om leverantören visar att det finns saklig grund för detta,

2) avtalet gäller för en tid av minst fyra år eller, om giltighetstiden är obestämd, den normala uppsägningstiden är minst ett år för båda parter, om inte

— leverantören är skyldig enligt lag eller ett särskilt avtal att betala skälig ersättning vid avtalets upphörande, eller

— återförsäljaren nyligen har anslutit sig till säljorganisationen och det är första gången som han avtalar om avtalstid eller normal uppsägningstid,

3) vardera parten när det gäller ett tidsbestämt avtal förbinder sig att minst sex månader före avtalets upphörande underrätta den andra parten om att han inte avser att förlänga avtalet.

3. En part får endast åberopa särskilda sakliga grunder enligt denna artikel som har exemplifierats i avtalet, om i liknande fall sådana grunder tillämpas utan diskriminering på företag inom säljorganisationen.

4. De villkor för undantag som anges i denna artikel påverkar inte en parts rätt att med angivande av grunden säga upp avtalet.

...”

12 Lydelsen av motsvarande artiklar i förordning nr 1475/95 skiljer sig från den i förordning nr 123/85.

13 Således gäller enligt artikel 3.3 i förordning nr 1475/95 undantaget även skyldigheten att inte sälja nya motorfordon som erbjuds av andra än tillverkaren i samma försäljningslokaler, men det preciseras att försäljning av nya motorfordon av ett annat märke är tillåten om den försiggår ”i separata försäljningslokaler, under separat ledning och genom en separat juridisk person samt på ett sätt som förhindrar sammanblandning mellan märken”.

14 I artikel 4.1.3 i samma förordning föreskrivs att undantaget gäller oavsett om återförsäljaren har ålagts skyldigheten ”att inom det avtalade området och inom en viss tidsperiod eftersträva att sälja den minimikvantitet av de varor som omfattas av avtalet och som fastställs av parterna gemensamt eller, om parterna är oeniga om den minimikvantitet av varor som skall säljas årligen, av en oberoende expert, med särskilt beaktande av den tidigare försäljningen inom området samt av försäljningsprognoser för området och på nationell nivå”.

15 I artikel 5.2 och 5.3 i förordning nr 1475/95 föreskrivs följande:

”2. Om försäljaren enligt artikel 4.1 har åtagit sig att förbättra distributions- och servicestrukturen, gäller undantaget under förutsättning att

...

2) avtalet gäller för en tid av minst fem år eller, om giltighetstiden är obestämd, den normala uppsägningstiden är minst två år för båda parter: denna giltighetstid förkortas till minst ett år

— om leverantören är skyldig enligt lag eller ett särskilt avtal att betala skälig ersättning vid avtalets upphörande, eller

— om det gäller försäljarens anslutning till säljorganisationen och det är första gången som han avtalar om avtalstid eller normal uppsägningstid,

3) vardera parten, när det gäller ett tidsbestämt avtal, förbinder sig att minst sex månader före avtalets upphörande underrätta den andra parten om att han inte avser att förlänga avtalet.

3. De villkor för undantag som anges i punkterna 1 och 2 påverkar inte

— leverantörens rätt att säga upp avtalet med minst ett års uppsägningstid på grund av ett behov av omorganisation av hela eller en väsentlig del av säljorganisationen,

— en parts rätt att i undantagsfall säga upp avtalet om den andra parten underlåter att uppfylla någon av de grundläggande skyldigheterna.

I varje enskilt fall måste parterna, i händelse av meningsskiljaktigheter godta att tvisten snabbt löses genom anlitande av en oberoende expert eller genom skiljedomsförfarande, utan att detta påverkar parternas rätt att vända sig till behöriga domstolar i enlighet med gällande nationell rätt.”

Upptagande till sakprövning

- 16 Den franska regeringen, kommissionen samt Peugeot och Citroën har ifrågasatt frågornas relevans för lösningen av tvisten vid den nationella domstolen med hänsyn till domarna av den 15 februari 1996 i mål C-226/94, Grand garage albigeois m. fl. (REG 1996, s. I-651) och mål C-309/94, Nissan France m. fl. (REG 1996, s. I-677), av vilka det framgår att även om förordning nr 123/85 avser avtalsförhållandena mellan leverantörer och deras godkända återförsäljare är förordningen däremot inte avsedd att reglera tredje mans verksamhet på marknaden utanför återförsäljaravtalen.
- 17 Samma slutsats gäller i det förevarande fallet, eftersom målet vid den nationella domstolen inte gäller en tvist mellan en leverantör och dennes återförsäljare, utan en talan av godkända återförsäljare mot en återförsäljare som är oberoende av de officiella säljorganisationerna.
- 18 Den franska regeringen har tillagt att den andra frågan, som gäller tolkningen av förordning nr 1475/95, i vilket fall inte skall besvaras med tanke på att de faktiska omständigheterna i det mål som ledde till beslutet om hänskjutande hänför sig till den tid då förordning nr 123/85 var gällande.
- 19 Vad beträffar tolkningen av bestämmelserna i förordning nr 123/85 anser Cour d'appel de Douai att utgången av den tvist som är anhängig där är beroende av om

de av svaranden ifrågasatta klausulerna är förenliga med denna förordning. För det första skulle detta problem ha behandlats i den överklagade domen för att komma fram till att klausulerna var oförenliga med förordningen. För det andra är frågan huruvida återförsäljares ställning är rättsligt skyddad mot icke godkända återförsäljare avgörande för om avtal om ensamåterförsäljning kan åberopas gentemot tredje man. Om det inte föreligger någon sådan skyddad ställning, har en talan om illojal konkurrens nämligen svårt att vinna bifall.

- 20 Vad beträffar bestämmelserna i förordning nr 1475/95 anser Cour d'appel de Douai att det är nödvändigt att tolka denna förordning, eftersom talan om illojal konkurrens inte enbart syftar till ersättning av den skada som vållats vid den tid då förordning nr 123/85 var tillämplig, utan även till att förbjuda den oberoende återförsäljarens verksamhet för tiden efter ikraftträdandet av förordning nr 1475/95.
- 21 När det gäller att bedöma om frågorna kan upptas till sakprövning skall det erinras om att det enligt fast rättspraxis uteslutande ankommer på de nationella domstolarna, som handlägger målen och ansvarar för att avgöra dem slutligt, att med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet bedöma såväl om ett förhandsavgörande är nödvändigt för att döma i saken som om de frågor som förs vidare till domstolen är av betydelse. En begäran från en nationell domstol kan bara avvisas då det är uppenbart att den begärda tolkningen av gemenskapsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller med föremålet för tvisten i målet vid den nationella domstolen (se senast domen av den 26 oktober 1995 i mål C-143/94, Furlanis, REG 1995, s. I-3633, punkt 12). Detta är emellertid inte fallet i förevarande mål.
- 22 Den nationella domstolen har nämligen tillräckligt klart förklarat att, även om avtal om ensamåterförsäljning för motorfordon inte kan åberopas gentemot tredje man enligt de nämnda domarna i målen Grand garage albigeois m. fl. och Nissan France m. fl., beror utgången av en talan om illojal konkurrens enligt tillämplig nationell rätt av giltigheten av de nämnda avtalen enligt förordning nr 123/85.

- 23 Vidare är det för att rättfärdiga tolkningen av de relevanta bestämmelserna i förordning nr 1475/95 tillräckligt att det eventuellt är nödvändigt att besluta att svaren i målet vid den nationella domstolen skall upphöra med verksamheten för framtiden (se i det avseendet dom av den 11 november 1997 i mål C-408/95, Euro-tunnel m. fl., REG 1997, s. I-6315, punkt 24).
- 24 Under dessa omständigheter skall den nationella domstolens frågor besvaras.

Den första frågan

- 25 Genom sin första fråga önskar den nationella domstolen i huvudsak få klarhet i om förordning nr 123/85 skall tolkas så, att det däri medgivna undantaget är tillämpligt på ett avtal som dels inte preciserar den sakliga grund som gör det möjligt för de avtalslutande parterna att befria sig från skyldigheten att iaktta konkurrensförbudet, dels förbjuder återförsäljaren att sälja nya motorfordon, även om det sker i lokaler som är skilda från dem som används för försäljning av varor som omfattas av avtalet, och som slutligen ålägger återförsäljaren ett bestämt försäljningsmål som definieras av tillverkaren och som, om det inte uppnås, kan förenas med påföljden att det avtalade området ändras, att ensamrätten till etablering återkallas eller att återförsäljaravtalet sägs upp.
- 26 Vad beträffar den första delen av denna fråga skall det erinras om att enligt artikel 5.2.1 a och 5.2.1 b i förordning nr 123/85 gäller undantaget från åtagandet att inte sälja andra nya motorfordon än dem som omfattas av avtalsprogrammet och att inte göra sådana fordon till föremål för ett försäljnings- och serviceavtal endast under förutsättning att parterna avtalar att de kan befria varandra från sina respektive skyldigheter genom att bevisa att det finns saklig grund för detta.

- 27 Sålösom generaladvokaten med rätta har understrukt i punkt 22 i sitt förslag till avgörande fastslår bestämmelserna i fråga endast den princip enligt vilken parterna i sitt avtal kan föreskriva att det är möjligt att befria sig från skyldigheten att iaktta konkurrensförbudet genom att bevisa att det föreligger sådan saklig grund, dock utan att kräva att avtalet innehåller en uttömmande förteckning över de grunder som kan åberopas.
- 28 Artikel 5.2.1 a och 5.2.1. b i förordning nr 123/85 skall således tolkas så, att det undantag som förordningen medger är tillämpligt på en klausul i ett avtal om ensamåterförsäljning som endast föreskriver att parterna, för att befria sig från sina respektive skyldigheter att iaktta konkurrensförbudet, skall åberopa sakliga grunder, utan att precisera vad som kan utgöra sådan grund.
- 29 Vad beträffar den andra delen av den första frågan skall det erinras om att enligt artikel 3.3 i förordning nr 123/85 är det endast tillverkaren som kan ålägga återförsäljaren att varken sälja nya motorfordon som konkurrerar med de varor som omfattas av avtalet eller att sälja nya motorfordon som andra än tillverkaren erbjuder sig att leverera i de lokaler som används för försäljning av varor som omfattas av avtalet.
- 30 Med hänsyn till den allmänna principen om förbud mot konkurrensbegränsande samverkan i artikel 85.1 i fördraget, kan undantagsbestämmelser som ingår i en förordning om gruppundantag inte tolkas extensivt och inte heller så att förordningens verkan utsträcks längre än till vad som är nödvändigt för att skydda de intressen som undantagsbestämmelserna är avsedda att tillvarata (dom av den 24 oktober 1995 i mål C-70/93, Bayerische Motorenwerke, REG 1995, s. I-3439, punkt 28).

- 31 Således omfattar inte undantaget i artikel 3.3 i förordning nr 123/85 den skyldighet som eventuellt åläggs återförsäljaren att inte sälja nya motorfordon som andra än tillverkaren erbjuder sig att leverera i andra försäljningslokaler än de lokaler som används för försäljning av de varor som omfattas av avtalet.
- 32 Denna tolkning följer även om återförsäljaren kan åberopa saklig grund enligt artikel 5.2. Såsom generaladvokaten med rätta har understrukt i punkt 25 i sitt förslag till avgörande gör möjligheten för återförsäljaren att åberopa saklig grund endast det möjligt för återförsäljaren att, när det föreligger sakliga skäl, sälja motorfordon av ett annat, men inte konkurrerande, märke även i de lokaler där de varor som omfattas av avtalet säljs. Denna möjlighet kan däremot inte tolkas så, att man måste visa att det finns saklig grund för att kunna sälja fordon som levereras av andra än tillverkaren i andra försäljningslokaler än dem där de varor som omfattas av avtalet säljs.
- 33 Artiklarna 3.3 och 5.2 i förordning nr 123/85 skall således tolkas så, att det i förordningen medgivna undantaget inte är tillämpligt på en avtalsklausul som förbjuder återförsäljaren att sälja nya motorfordon av något annat märke, även om det sker i lokaler som är skilda från dem som används för försäljning av de varor som omfattas av avtalet.
- 34 Vad beträffar den tredje delen av den första frågan skall det erinras om att enligt artikel 4.1.3 i förordning nr 123/85 tillåts tillverkarna att ålägga återförsäljarna att inom det avtalade området eftersträva att sälja en minimikvantitet av de varor som omfattas av avtalet.
- 35 Av detta följer dels att möjligheten att fastställa försäljningsmål uttryckligen beskrivs i förordning nr 123/85, dels att skyldigheten för återförsäljaren att uppnå ett sådant mål inte får bestå av annat än en ren skyldighet att göra sitt bästa [”obligation de moyens”].

- 36 Det skall vidare erinras om att artikel 5.2 i förordning nr 123/85 föreskriver uppsägningstider och att artikel 5.4 ger parterna möjlighet att med angivande av grunden säga upp avtalet.
- 37 Av detta framgår att förordning nr 123/85 inte förbjuder att det föreskrivs påföljder som kan sträcka sig så långt som till en uppsägning av avtalet, för det fall återförsäljaren inte uppnår det avsedda försäljningsmålet på grund av att han åsidosätter sin skyldighet att göra sitt bästa.
- 38 Artiklarna 4.1.3 och 5.2.2 samt 5.2.3 i förordning nr 123/85 skall således tolkas så, att undantaget enligt förordningen gäller en avtalsklausul som ålägger återförsäljaren ett bestämt försäljningsmål och som föreskriver påföljder som kan sträcka sig så långt som till en uppsägning av avtalet om detta mål inte uppnås, dock under förutsättning att fastställandet av försäljningsmålet enbart ger uttryck för en skyldighet att göra sitt bästa.

Den andra frågan

- 39 Genom sin andra fråga önskar den nationella domstolen i huvudsak få klarhet i om svaren på den andra och den tredje delen av den första frågan även gäller för motsvarande bestämmelser i förordning nr 1475/95.
- 40 Vad beträffar den första delen av denna fråga är det tillräckligt att erinra om att det i artikel 3.3 i förordning nr 1475/95 uttryckligen föreskrivs att undantaget gäller skyldigheten att inte sälja nya motorfordon av ett annat märke annat än i separata

försäljningslokaler, under separat ledning och genom en separat juridisk person samt på ett sätt som förhindrar sammanblandning mellan märken.

- 41 Artiklarna 3.3 och 5.2 i förordning nr 1475/95 skall således tolkas så, att det i förordningen medgivna undantaget inte är tillämpligt på en avtalsklausul som förbjuder återförsäljaren att sälja nya motorfordon av andra märken, även om det sker i lokaler som är skilda från dem som används för försäljning av varor som omfattas av avtalet.
- 42 Vad beträffar den andra delen av den andra frågan skall det först påpekas att även om artikel 5.3 i förordning nr 1475/95, i likhet med artikel 5.4 i förordning nr 123/85, föreskriver att en part har rätt att i undantagsfall säga upp avtalet, preciseras i artikeln i den nya förordningen uttryckligen att denna rätt uppstår på grund av den andra partens underlåtenhet att uppfylla någon av sina grundläggande skyldigheter.
- 43 Det skall vidare erinras om att enligt artikel 4.1.3 i förordning nr 1475/95 föreskrivs ytterligare ett villkor i förhållande till samma punkt i förordning nr 123/85. Det är nämligen inte tillräckligt att fastställandet av försäljningsmål endast ger uttryck för en ren skyldighet att göra sitt bästa, utan försäljningsmålen skall även fastställas av parterna gemensamt eller, om parterna är oeniga, av en oberoende expert, för att omfattas av bestämmelsen i fråga.
- 44 Inom ramen för förordning nr 1475/95 är det således inte möjligt för tillverkaren att ensidigt fastställa försäljningsmålen.

- 45 Artiklarna 4.1.3, 5.2 samt 5.3 i förordning nr 1475/95 skall följaktligen tolkas så, att det i förordningen medgivna undantaget gäller en avtalsklausul som föreskriver ett bestämt försäljningsmål för återförsäljaren och som, om det inte uppnås, föreskriver påföljder som kan sträcka sig så långt som till en uppsägning av avtalet, dock under förutsättning att fastställandet av försäljningsmålet enbart ger uttryck för en ren skyldighet att göra sitt bästa och att dessa försäljningsmål fastställs av parterna gemensamt eller, om parterna är oeniga, av en oberoende expert.

Den tredje frågan

- 46 Genom sin tredje fråga önskar den nationella domstolen i huvudsak få klarhet i om förbudet enligt artikel 85.1 i fördraget är tillämpligt på ett avtal om återförsäljning av motorfordon för det fall detta inte omfattas av gruppundantaget.
- 47 I det avseendet skall det erinras om att förordning nr 123/85, liksom förordning nr 1475/95 i egenskap av tillämpningsförordning för artikel 85.3 i fördraget, endast ger de ekonomiska aktörerna inom motorfordonsbranschen vissa möjligheter att, trots förekomsten av vissa typer av ensamrätts- och konkurrensförbudsklausuler i deras försäljnings- och serviceavtal, låta dessa klausuler undgå förbudet i artikel 85.1. Bestämmelserna i undantagsförordningarna ålägger emellertid inte de ekonomiska aktörerna att använda sig av dessa möjligheter. De medför inte heller att innehållet i ett sådant avtal ändras eller att avtalet skall betraktas som en nullitet om samtliga villkor i de nämnda förordningarna inte är uppfyllda (se dom av den 18 december 1986 i mål 10/86, VAG France, REG 1986, s. 4071, punkt 12).
- 48 När ett avtal inte uppfyller samtliga de villkor som föreskrivs i en undantagsförordning omfattas det inte av förbudet i artikel 85.1 annat än om det har till syfte

eller resultat att märkbart hindra, begränsa eller snedvrída konkurrensen inom den gemensamma marknaden och om det kan påverka handeln mellan medlemsstater (dom av den 30 juni 1966 i mål 56/65, Société technique minière (LTM), REG 1966, s. 337; svensk specialutgåva, häfte 1, och av den 13 juli 1966 i de förenade målen 56/64 och 58/64, Consten och Grundig mot kommissionen, REG 1966, s. 429; svensk specialutgåva, häfte 1).

- 49 Det ankommer på den hänskjutande domstolen att på grundval av samtliga de uppgifter som den har tillgång till och med beaktande av avtalets ekonomiska och rättsliga sammanhang bedöma om dessa villkor är uppfyllda i det mål som är anhängigt vid denna.
- 50 I det avseendet skall det erinras om att ett avtal inte kan betraktas isolerat från de faktiska och rättsliga omständigheter som gör att det hindrar, begränsar eller snedvrider konkurrensen. I det sammanhanget kan förekomsten av liknande avtal vara en omständighet som, tillsammans med andra, kan utgöra det ekonomiska och rättsliga sammanhang inom vilket avtalet skall bedömas (dom av den 12 december 1967 i mål 23/67, Brasserie de Haecht, REG 1967, s. 525).
- 51 Om den hänskjutande domstolen skulle konstatera att en eller flera avtalsklausuler är ogiltiga skall det tilläggas att domstolen tidigare har funnit (se domen i det ovan nämnda målet VAG France, punkt 14) att gemenskapsrätten inte styr följderna av ogiltigheten av de avtalsklausuler som är oförenliga med artikel 85.1 för övriga delar av avtalet eller för andra förpliktelser som följer av detta. Det ankommer således även på den hänskjutande domstolen att med stöd av tillämplig nationell rätt för samtliga avtalsförbindelser bedöma räckvidden och följderna av en eventuell ogiltighet för vissa avtalsklausuler enligt artikel 85.2.
- 52 Den tredje frågan skall följaktligen besvaras så, att förbudet enligt artikel 85.1 i fördraget är tillämpligt på klausuler som ingår i ett avtal om återförsäljning av motorfordon för det fall dessa inte omfattas av gruppundantaget, om dessa

klausuler, med beaktande av det ekonomiska och rättsliga sammanhanget, har till syfte eller resultat att märkbart hindra, begränsa eller snedvrیدا konkurrensen inom den gemensamma marknaden och om de kan påverka handeln mellan medlemsstater.

Rättegångskostnader

- 53 De kostnader som har förorsakats av den franska regeringen och kommissionen, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

— angående de frågor som genom dom av den 20 juni 1996 har ställts av Cour d'appel de Douai — följande dom:

- 1) Artikel 5.2.1 a och 5.2.1. b i kommissionens förordning (EEG) nr 123/85 av den 12 december 1984 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper av försäljnings- och serviceavtal för motorfordon skall tolkas så, att det i förordningen medgivna undantaget är tillämpligt på en klausul i ett avtal om ensamåterförsäljning som endast föreskriver att parterna, för att

befria sig från skyldigheten att iaktta konkurrensförbudet, skall åberopa sakliga grunder, utan att precisera vad som kan utgöra sådan grund.

Artiklarna 3.3 och 5.2 i förordning nr 123/85 skall tolkas så, att det i förordningen medgivna undantaget inte är tillämpligt på en avtalsklausul som förbjuder återförsäljaren att sälja nya motorfordon av något annat märke, även om det sker i lokaler som är skilda från dem som används för försäljning av de varor som omfattas av avtalet.

Artiklarna 4.1.3, 5.2.2 samt 5.2.3 i förordning nr 123/85 skall därmed tolkas så, att det i förordningen medgivna undantaget gäller en avtalsklausul som ålägger återförsäljaren ett bestämt försäljningsmål och som föreskriver påföljder som kan sträcka sig så långt som till en uppsägning av avtalet om detta mål inte uppnås, dock under förutsättning att fastställandet av försäljningsmålet enbart ger uttryck för en skyldighet att göra sitt bästa.

- 2) Artiklarna 3.3 och 5.2 i kommissionens förordning (EG) nr 1475/95 av den 28 juni 1995 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på vissa grupper försäljnings- och serviceavtal för motorfordon skall tolkas så, att det i förordningen medgivna undantaget inte är tillämpligt på en avtalsklausul som förbjuder återförsäljaren att utan saklig grund sälja nya motorfordon av andra märken, även om det sker i lokaler som är skilda från dem som används för försäljning av varor som omfattas av avtalet.

Artiklarna 4.1.3, 5.2 samt 5.3 i förordning nr 1475/95 skall tolkas så, att det i förordningen medgivna undantaget gäller en avtalsklausul som föreskriver ett bestämt försäljningsmål för återförsäljaren och som, om det inte uppnås, föreskriver påföljder som sträcker sig så långt som till en uppsägning av

avtalet, dock under förutsättning att fastställandet av försäljningsmålet enbart ger uttryck för en ren skyldighet att göra sitt bästa och att dessa försäljningsmål fastställs av parterna gemensamt eller, om parterna är oeniga, av en oberoende expert.

- 3) Förbudet enligt artikel 85.1 i fördraget är tillämpligt på klausuler som ingår i ett avtal om återförsäljning av motorfordon för det fall dessa inte omfattas av gruppundantaget, om dessa klausuler, med beaktande av det ekonomiska och rättsliga sammanhanget, har till syfte eller resultat att märkbart hindra, begränsa eller snedvrída konkurrensen inom den gemensamma marknaden och om de kan påverka handeln mellan medlemsstater.

Ragnemalm

Schintgen

Mancini

Kapteyn

Hirsch

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 30 april 1998.

R. Grass

H. Ragnemalm

Justitiesekreterare

Ordförande på sjätte avdelningen